

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologie

Bakalářská práce

SKUTKY TĚLESNÉHO MILOSRDENSTVÍ SE ZAMĚŘENÍM NA POMOC NEMOCNÝM

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Brichcínová, Th. D

Autor práce: Klára Mrázová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinované

Ročník: 4.

2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu i výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Prachatice 30. 3. 2016

.....

Klára Mrázová

Poděkování:

„Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Břichcínové, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.“

Obsah

Úvod	6
1 Skutky tělesného milosrdenství ve Starém zákoně.....	8
1.1 Leviticus 13,40 - 46.....	8
1.2 Ozeáš 1, 1 - 6	9
1.3 Amos 3, 14 - 15.....	10
2 Skutky tělesného milosrdenství v Novém zákoně.....	11
2.1 Matouš 25, 31-46	11
2.2 Lk 10, 25–37	13
3 Pomoc potřebným a jejich formy v dějinách	15
3.1 Starověk	15
3.2 Středověk	16
3.3 Období 18. – 20. století.....	17
3.4 Pomoc společnosti lidem s postižením v současné době	17
4 Cíl výzkumu a výzkumné otázky.....	21
4.1 Cíl výzkumu	21
4.2 Výzkumná otázka	21
5 Metodika	22
5.1 Metody výzkumu.....	22
6 Popis terénu výzkumu a výzkumného vzorku	27
6.1 Popis terénu výzkumu	27
6.2 Výzkumný vzorek respondenta	27
7 Shrnutí výzkumného šetření	40
Závěr.....	41
Seznam použité literatury:.....	43
Abstrakt.....	45
Abstract.....	46

TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

Téma své bakalářské práce „Skutky tělesného milosrdenství se zaměřením na pomoc nemocným“ jsem si zvolila z důvodu, že pracuji v zařízení, které se snaží integrovat zdravotně postižené jedince do společnosti a na trh práce. V budoucnosti plánujeme také integraci do chráněného bydlení. Jedním z hlavních důvodů, který mě vedl k volbě tématu, je každodenní spolupráce s lidmi s postižením.

V historii můžeme zaznamenat různé postoje ke slabým a trpícím. Řecko-římský svět se vyznačoval v oblasti pomoci potřebným tím, že tato pomoc byla poskytována z důvodu předcházení nepokojů, které by mohly nastat. Ve Spartě bylo považováno milosrdenství za slabost. Člověk, který byl odkázaný na pomoc druhých, byl považován za toho, jež je obtěžuje.¹ Skutky tělesného milosrdenství nejsou novým fenoménem, objevují se již v období Starého zákona. Milosrdenství má svůj význam v oblasti pomoci bližním.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda centrum STROOM Dub o. p. s. nabízí svým uživatelům dostatečné životní a sociální zabezpečení. Abych zhodnotila vývoj poskytování služeb a jejich využití v čase, použila jsem data získaná s odstupem pěti let, přičemž se zaměřuji na srovnávání starších dat vzhledem k současnosti v této o. p. s.

Dnešní moderní společnost nabízí lidem s postižením širokou škálu sociálních služeb, ale dříve tomu tak určitě nebylo. Ráda bych zjistila, jak se vyvíjela pomoc v této organizaci a zda se jejich uživatelé v pozorované oblasti posunuli.

Bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol. V prvních třech kapitolách se věnuji Starému a Novému zákonu a formám pomoci potřebným v dějinách. Do prvních dvou kapitol této práce jsem si cíleně vybrala ukázky z Bible, kdy je vidět, jak se dříve lidem v nepříznivé situaci pomáhalo. Čtvrtá kapitola je věnována cíli výzkumu a výzkumné otázce. Pátá kapitola obsahuje popis metod, které jsem uplatnila v rámci výzkumného šetření. Zaměřila jsem se především na techniku pozorování a analýzu dokumentů. Vzhledem k postižení svých respondentů, byly tyto techniky vhodné. Šestá kapitola je věnována vyhodnocení výsledků a sedmá kapitola ukazuje na prezentaci výsledků.

Ve výzkumné části této práce se budu snažit zjistit, jak se staví respondenti k aktivitám, na které jsem se zaměřila a které mi přišly podobné jako tělesné skutky.

---

¹ Srov. Šmerda, H. Křesťanská charita v běhu věků, 2010, s. 19-21.

Toto zjišťování je pro mne důležité i z profesního hlediska, neboť s postiženými lidmi dlouhodobě pracuji a zpětná vazba od uživatelů služeb je důležitým zdrojem pro hodnocení a rozvoj vlastní práce.

Výzkum bude realizován na základě dat sebraných v centru STROOM Dub o. p.s a to v období prosinec 2015, leden 2016, únor 2016 a prosinec 2010, leden 2011 a únor 2011. Zajímalo mne, zda ve sledovaných aktivitách u vybraných uživatelů Centra nastala změna, případně jaká. Záznamy z období 2010/2011 jsem získala z archivu Centra; tyto data jsou uchována po dobu 10 let. Pro výzkum jsem vybrala 8 uživatelů, kteří navštěvují Centrum, a ty jsem sledovala v daných aktivitách.

V bakalářské práci se opírám zejména o odbornou literaturu zabývající se „teologií služby“ od Ctirada Václava Pospíšila a o „Dějiny charitativní činnosti“ od Rosaria Messiny. Dalším pro práci důležitým autorem byl Oldřich Matoušek.

Bible zaznamenává milosrdenství jako skutky křesťanské lásky, které prostřednictvím lásky k bližnímu svému naplňuje za pomoci přikázání. „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš nebeský Otec“ (Lk 6, 36 (Kral, ČEP)). Dále můžeme o milosrdenství říct, že je to Boží vlastnost, která stojí v Bibli vedle spravedlnosti např. Ex 9, 27 (Kral, ČEP); Nu 14, 18 (Kral, ČEP); Neh 1, 5 (Kral, ČEP); Ž 103, 8 (Kral, ČEP) aj.).

Tělesné milosrdenství

Obvykle se pod ním rozumějí především následující úkony, které tradice odvozuje z Ježíšovy řeči zaznamenané v Matoušově evangeliu:

- sytit hladové
- napojit žíznící
- obléci nahé
- dát nocleh pocestným
- navštěvovat nemocné
- navštěvovat vězněné
- pohřbívat mrtvé.²

1 Skutky tělesného milosrdenství ve Starém zákoně

1.1 Leviticus 13,40 - 46

„...Když někomu olysá hlava a má pleš, je čistý. Jestliže mu hlava olysá na spáncích má lysin, je čistý. Kdyby se však na pleši či na lysině objevila bíločervená rána, je to malomocenství vyrážející na pleši nebo na lysině. Kněz ho prohlédne. Jestliže je na jeho pleši či na lysině otok a postižené místo je bělavě načervenalé podobající se kožnímu malomocenství, je ten muž malomocný. Je nečistý. Kněz ho musí prohlásit za nečistého. Je postižený na hlavě. Malomocný, který je postižen, budeme mít šaty roztržené, vlasy na hlavě neupravené, vousy zahalené a bude volat: „Nečistý, nečistý“! Po všechny dny

---

² Srov. Bez autora, Milosrdenství. [online], Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Milosrdenstv%C3%AD>.

co bude postižen, zůstane nečistý. Je nečistý. Bude bydlet v odloučení, jeho obydlí bude mimo tábor....“³

Text popisuje příznaky malomocenství a lepry, která je často spojena s hříchem a podle židů jde dokonce o bolestivý trest, který je s tím spojený. Nemocný člověk byl často izolován od společnosti a nesměl se zúčastňovat společenských událostí. Lidé zastávali názor, že malomocenství se šířilo velmi rychle. Jakmile nebyl člověk v tehdejší době vhodně ošacen, měl na sobě pouze roztrhaný oděv, byl pro společnost jakýmsi varovným signálem, od kterého si lidé udržovali odstup. Co se týče neupravených vlasů, byly charakteristickým pro smutek a dlouhé vousy pro hanbu.

Člověk, který byl dle společnosti „nečistý“ a ke své nemoci se dokonce veřejně přiznal, byl pro ostatní lidi výstrahou a nesměl s ním nikdo přicházet do blízkého kontaktu. Handicapovaný člověk musel často bydlet sám a to z toho důvodu, že jeho nemoc se šířila rychle a veřejnosti nechtěla být nemocí nakažena.

Třetí kniha Mojžíšova se zmiňuje o nemoci jménem malomocenství nebo o kožních chorobách a to z důvodu toho, že národ je společenství Božího lidu, do kterého nesmí vstoupit nic nečistého. Často i malý opar způsobil lidem zákaz na společenských událostech. Vzhled člověka byl pro lidi hodně důležitý.

V křesťanství by vnější stránka člověka neměla být tím nejdůležitějším a jistě jakýkoli tělesný handicap nebrání v účasti při bohoslužbě. Hlavní důraz je kladen právě na vnitřní čistotu věřícího.⁴

Bůh uzavřel na hoře Sinaj smlouvu se svým lidem, z níž vyplývají určitá pravidla, která se měla dodržovat. Název této biblické části je spojen s kmenem Lévioců (z řeč. leuitikon; hebr. se kniha jmenuje va-jikra-„I zvolal“⁵-pozn. red.), kdy mezi občany můžeme nalézt i lévijce a kněze, kteří se snažili o vedení lidu.

Nejčastěji se v této části nalezneme větu „Hospodin promluvil k Mojžíšovi“ a to z toho důvodu, že Bůh předal Mojžíšovi své příkazy.⁵

1.2 Ozeáš 1, 1 - 6

„Pojďte, vraťme se k Hospodinu, on nás rozsápal a také zhojí, zranil nás a také obváže. Po dvou dnech nám vrátí život, třetího dne nám dá povstat a my před ním budeme žít. Poznávájme Hospodina, usilujme ho poznat. Jako jitřenka, tak jistě on vyjde. Přejde k

³ Bible: Písmo svaté, Starého a Nového zákona, Lv 13, 40-46.

⁴ Srov. DOUBKOVÁ, V. Lv 13, 1-46 [online], Dostupné na <http://biblickedilo.cz/bible-v-liturgii/liturgicky-rok-b/lv-131-46/>.

⁵ Srov. Průvodce Biblií., Leviticus. 2004, s. 181.

nám jako přivaly dešťů a jako jarní déšť, jenž svlažuje zemi“. Co mám s tebou dělat, Efrajime? Co mám s tebou dělat, Judo? Vaše zbožnost je jak jitřní obláček, jako rosa, která hned po ránu mizí. Proto jsem je otesával skrze proroky, ubíjel jsem je výroky svých úst; z mých soudů nad tebou ti vzejde světlo. Chci milosrdenství, ne oběť, poznání Boha je nad zápaly.⁶

Tento verš je v této části považován za nejdůležitější.

V tomto verši dosahují prorokova slova svého vrcholu. Hospodinem žádané jednání i jeho protiklad jsou postaveny souběžně proti sobě. Zdá se, že nelze sloučit lásku a oběť, i když druhá část by mohla být přirovnáním: poznání Boha je víc než oběť. Podobné věty najdeme v První knize Samuelově (1 S 15, 22): „Poslouchat je lepší než obětní hod“ a v knize Přísloví (Př 21, 3): „Prosazovat spravedlnost a právo je před Hospodinem výbornější než oběť“. Hospodinovo „chci“ zní v hebrejštině doslova „mám zalíbení.“ Tato slova pocházejí z odborné kněžské mluvy v souvislosti s obětí a mohou i druhá dvě přirovnání stavět výlučně proti sobě. Na místě poznání Boha se v souběžném přirovnání setkáme s pojmem láska, který vyjadřuje vzájemné vztahy mezi lidmi a jejich ochotu pomáhat si. Zde je zakotvena v Boží vůli. V protikladu stojí oběti a celopaly jako dva nejběžnější druhy obětí. Dokud se národ omezuje na formální vykonávání bohoslužby, smíšené navíc s prvky jiných náboženství, zůstává Hospodin ve skrytosti.⁷

1.3 Amos 3, 14 - 15

„V den, kdy budu trestat Izraele za jeho nevěrnosti, ztrestám i oltáře bételské; rohy oltáře budou odseknuty, padnou k zemi. Domem zimním udeřím o dům letní, zaniknou domy ze slonoviny, smeteno bude mnoho domů, je výrok Hospodinův“.⁸

Izrael porušil smlouvu s Bohem a nyní bude následovat trest pro všechny jako důsledek všeho. Z krásného města zůstanou jen základy a to proto, aby se vědělo, že kdysi na místě základu existovalo krásné město. Bůh zničil opravdu vše.

Sociální spravedlnost, náboženský kult a soud patřily v dřívější době mezi hlavní motivy Amosova působení.

Amos se často ve svých tématech věnuje otázce vyprázdňování Hospodinova kultu. Zabývá se tím, že lidé mají mylnou představu o tom, jak se projevuje úcta k Bohu, že

⁶ Bible: Písmo svaté, Starého a Nového zákona, Oz 6, 1-6, s. 815.

⁷ Srov. CHalupa, P. Oz 6, 1-6 [online]. Dostupné na <http://biblickedilo.cz/bible-v-liturgii/liturgicky-rok-a/oz-63-6/>.

⁸ Bible: Písmo svaté, Starého a Nového zákona, Am 3, 14-15, s. 827.

nejde jen o vnější projevy – ve formě bohoslužeb, ale vztah k Bohu znamená něco mnohem víc, jedná se o přijetí božího zákona za svůj vztah k bližnímu. Dalším důležitým Amosovým tématem je sociální spravedlnost, která se s již zmiňovanou vyprázdněností zabývala. Amos je zastáncem toho, že právě spravedlnost je důležitý projev k Bohu. Těmito tématy naplnil Amos nastolit nový sociální řád, ale chtěl v jeho době na tyto důležité věci upozornit, jelikož v době, která se datuje (786 – 746) před Kristem. A také se zmiňuje o Božím soudu a trestu, který nastane v případě sociální spravedlnosti a vyprázdnění kultu. Amos tento soud a trest předvídá jako jeden z mnoha proroků nejdrsnějším způsobem.⁹

2 Skutky tělesného milosrdenství v Novém zákoně

2.1 Matouš 25, 31-46

„Až přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, posadí se na trůnu své slávy; a budou před něho shromážděny všechny národy. I oddělí jeden od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, ovce postaví po pravici a kozly po levici. Tehdy řekne král těm po pravici: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“ Tu mu ti spravedliví odpoví: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a nasýtili jsme tě, nebo žíznivého, a dali jsme ti pít? Kdy jsme tě viděli jako pocestného, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme za tebou?“ Král jim odpoví a řekne jim: „Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ Potom řekne těm na levici: „Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného ďáblu a jeho andělům! Hladověl jsem, a nedali jste mi jíst, žíznil jsem, a nedali jste mi pít, byl jsem na cestách, a neujali jste se mne, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, byl jsem nemocen a ve vězení, a nenavštívili jste mě.“ Tehdy odpoví i oni: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového, žíznivého, pocestného, nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?“ On

---

⁹ Srov. Zahradníček, P. AM 7, 12 - 15 [online]. dostupné na <http://biblickedilo.cz/bible-v-liturgii/liturgicky-rok-b/am-712-15/>.

jim odpoví: „Amen, pravím vám, cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.“ A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života“.¹⁰

Ježíš pomáhá všem lidem, kteří se nacházejí v nesnázích, takováto hodnota je velmi trvalá. Na druhou stranu pomáhá lidem obstát v situacích a připravuje je na další život. Samozřejmě může přijít trest, za který nese hlavní vinu neposkytnutá pomoc. Sám Ježíš umožňuje každému člověku střízlivé a záměrné jednání, ukazuje, čeho lidé mohou dosáhnout nebo jaká pohroma je může čekat. Všechny vlastnosti, které má člověk podle Ježíše, by je měl použít ve prospěch nuzným a potřebným, kteří potřebují pomoc a tím lidé docílí věčného života.¹¹

Ježíš vyslovuje soud a nese ve svých rukou vládu nad nimi (Mt 25, 34 - 40). Mluví za svého otce, který se přiznává k nouzi (srov. Mt 25, 34). Ježíšovo moc a postavení hraje důležitou roli při soudu. Jeho autorita byla důležitá a vždy bylo nutné ji respektovat.

Veškeré lidstvo se muselo Ježíši zpovídat ze svých skutků. Každý člověk byl hodnocen individuálně, mezi lidmi nebyli žádné rozdíly – stav, hodnota, rasa, pohlaví nebo doba. Díky spravedlivému posuzování bylo jeho postavení považováno za velmi důležité a hlavně za nedostižné.

Vše, co bylo zmíněno, že jakmile někdo pomůže Ježíšovi v nouzi, obstojí pak před jeho soudem. Každé zastání či pomoc můžeme tedy brát jako měřítko, které rozhoduje o životě člověka. Všichni jsou zvědaví, zda se s tímto měřítkem sešli, zda mu pomohli nebo pomoc odepřeli. Ježíš uvádí, že se tak ztotožňuje s každým člověkem, který se nachází v nepříznivé situaci. Málokdy mluví o lidech, že jsou jako bratři. Pro Ježíše jsou bratři lidé, kteří jsou s ním spojené díky jejich poslušnosti (Mt 12, 48 - 50). Dále se uvádí, že bratři jsou ti, kteří trpí nouzí (Mt 28, 10; srov. Jan 20, 17). Lidé v nepříznivé situaci se s Ježíšem neztotožňují, ale Ježíš s nimi ano. Za každým, kdo trpí nějakým handicapem či bolestí stojí Ježíš a tímto nás prosí o pomoc. Každý člověk má v sobě kousek Ježíše, díky kterému je důstojný a jeho jednání je považováno za hodnotu, která rozhoduje o člověku.

V biblické mluvě je pravice často považována za privilegované místo (viz např. Gen 48, 13 - 22; Žalm 16, 11; 110, 1).

---

¹⁰ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona, Mt 25, 31 – 46, s. 36.

¹¹ Srov. Mareček, P., Mt 25, 31-46 [online] dostupné na <http://biblickedilo.cz/bible-v-liturgii/liturgicky-rok-a/mt-2531-46/>.

Lidé, kteří byli po Ježíšově pravici, pomáhali lidem, kteří trpěli bídou či bolestí a byli tak v situaci, kterou nemohli sami řešit. Nikdo z nich se neptal na člověka v nouzi – kdo je to, co má za problém, anebo co dostane, když pomůže trpícímu člověku. V první řadě, šlo všem o prospěch trpícího člověka.

Ježíš se odvděčuje všem lidem, jejichž cílem je snaha pomoci všem, kteří potřebují pomoc a přisuzuje jim Boží království (Mt 25, 34).

Existují zde ale i lidé, kteří nemají snahu pomáhat. Tito lidé se budou celý život nenávidět a budou izolováni od Božího života. Jejich budoucí život se ponese pouze v duchu sobců a chytráků.

Podobenství o posledním soudu je součástí Matoušova evangelia a snaží se informovat všechny lidi věřící v Boha. Řeší se zde otázka nedostatečné pomoci, upozorňuje na nedostatečný zájem a malou solidaritu. Za své bratry považuje Ježíš chudé a nuzné. Lidé žijící na okraji společnosti jsou ztotožňováni s Ježíšem ve chvílích lidské ubohosti. Lidé, kteří jsou podle Ježíše považováni za své Bratry a sestry, jsou velmi důležitými během posledního soudu. Jsou totiž považováni za velmi důležité a výjimečné osoby. Všem, kterým byla poskytnuta pomoc, byl dán i úděl štěstí a neštěstí. Ježíšovi skutky můžeme nalézt i v duši věřících (Mt 28, 20), ale i chudých a opuštěných.¹²

2.2 Lk 10, 25–37

„Tu vstoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ On mu: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a, miluj svého bližního jako sám sebe“. Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To čin a budeš živ.“

Zákoník se však chtěl ospravedlnit, a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. Náhodou šel tou cestou jeden kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu. A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho. Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl pohnut soucitem; přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu

---

¹² Srov. Mareček P. Mt 25, 31-46, [online]. dostupné na <http://biblickedilo.cz/bible-v-liturgii/liturgicky-rok-a/mt-2531-46/>.

je, posadil ho jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet. Kdo z těch tří myslíš, byl bližnímu tomu, který upadl mezi lupiče? Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“¹³

Toto podobenství patří mezi nejznámější a nejhezčí podobenství z Ježíšových textů. Můžeme říci, že toto podobenství lze považovat i za didaktický model. Je zde velmi důležitá výpověď příběhu, který se vypráví. Vyprávěný příběh (L 10, 30-35) reaguje dokonce na otázku: „Kdo je můj bližní?“ Abychom dokázali toto podobenství pochopit, musíme nejprve pochopit dialog, který je veden mezi Ježíšem a Zákonem.

Příběh vypráví o člověku, jdoucího do Jericha a na dlouhé a namáhavé cestě je přepaden lupiči, kteří ho oloupili a nechali ho ležet na místě. Byl odkázán na osud, Během dne prochází okolo oloupeného celkem 3 lidé. První dva – kněz a levita v žádném případě neposkytli pomoc (L 10, 31). Další, který míjí zraněného je právě Samaritán.

Samaritán prokázal soucit s ležícím člověkem, který byl v bezvědomí a slitoval se nad ním (L 10, 33) („bleskem milosrdenství“). Neváhal a poskytl postiženému pomoc. Nepřemýšlel nad tím, co by se mohlo stát. Udělal to, co si myslel, že je právě v té chvíli nejdůležitější, aby zachránil ležícímu člověku život a prokázal tak lásku k bližnímu svému.

Hlavní postavou příběhu je Samaritán a s postiženým člověkem neměl nic společného, jen to, že byli oba dva lidskou bytostí. Pomoc by neměla být na nikom či ničem závislá. Pomáhat by si měli lidé navzájem a to bez jakýchkoli rozdílů (barva pleti, náboženství apod.) a to můžeme nalézt právě v tomto příběhu.¹⁴

V Bibli můžeme nalézt spoustu textů zabývajících se pomoci bližnímu svému. Vzhledem k omezenému rozsahu této práce jsem si vybrala uvedené příklady, které se mi zdály vhodné ke zvolenému tématu.

---

¹³ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona, Lk 10, 25-37, s. 73.

¹⁴ Srov. Šebková, J. Podobenství jako literární druh. Katecheze: Boží království [online] dostupné na <http://www.cestykatecheze.cz./casopis/2009-4/Bozi-Kralovstvi.html>.

3 Pomoc potřebným a jejich formy v dějinách

3.1 Starověk

Každá společnost si v dějinách lidstva vytvářela své instituce, které se cíleně zaměřovaly na pomoc nemocným lidem.¹⁵

Každý člověk, který přišel do kontaktu s nějakým typem nemoci, si v první řadě snažil s nemocí pomoci po svém, tedy v nejbližším kruhu – v rodinném.¹⁶

Řekové dbali na vnější krásu člověka, proto jakmile se v rodině narodilo postižené dítě, bylo automaticky svrženo do rokle Apothet. Odmítnuté (nechtěné) děti byly často odloženy pouze v ošatce někde venku. Často se ošatka stala pro tyto děti i rakví.¹⁷

Lékaři nacházeli mnohdy inspiraci i v jiných zemích – nejčastěji asi v Babylonii a Egyptě. Římsí lékaři nemocným lidem moc nepomáhali. Pomoc byla v rukou Bohů, kteří často měli lidské osudy ve svých rukou. V této části knihy se můžeme dočíst o lékaři jménem Machaón (syn známého lékaře Asklepiose), který uvedl, že se lékařství učil od samotných Bohů.

Machaonův otec Asklepios zajišťoval lidem léčbu v chrámech, kde lidé ulehávali ke spánku na nádvoří a čekali, až se jim ve snu objeví bůh, který jim pomůže a ukáže jim směr jejich cesty. Většinou se právě v jejich snech objevoval právě již zmíněný samotný Asklepios, který měl podobu hada. Díky němu zde vznikla symbolika lékařství.

V Římě se lékařství posunovalo zase o krok blíže k pomoci bližnímu svému. Galén (2. století po Kr.) vytvořil v lékařství ucelený systém. Nacházeli se zde dokonce specializovaní lékaři jako např. zubaři, gynekologové nebo specialisté na ušní či oční nemoci. Nově se zde objevila přísná pravidla např. ohledně hygieny – pravidla při pohřbívání lidí nebo kvalita potravin nebo pitného režimu.

V této době začaly postupně vznikat ošetrovny pro lidi, kteří byli nemocní. Lékaři pečující o tyto lidi měli doma místnost, která se nazývala Iatréia a zde poskytovali nemocnému pomoc, popř. zde nemocného nechali na pár dní ubytovaného. Později se takovým místnostem začalo říkat medicatrinae. Už pomoc nebyla poskytována zdarma, ale za poplatek. Pokud bylo nemocných více pohromadě, našli bychom je ve

---

¹⁵ Srov. Matoušek, O. Základy sociální práce, 2001, str. 83.

¹⁶ Srov. Pospíšil, C. V., Teologie služby. 2002, s. 71.

¹⁷ Srov. Matoušek, O. Základy sociální práce, 2001, str. 85.

valetudinariích, která byla v Římě něčím, jako jsou dnešní nemocnice.¹⁸ Lidé pracující v takovéto „nemocnici“ (zaměstnanci) pokud byli nemocní se léčeny jen pro výhody, jinak nikoli.¹⁹

Je nutné zmínit, že pro nemocné lidi byl starověk velmi tvrdý. Pomoc se totiž nedostávala všem lidem, byla jen pro vybrané lidi (jak již bylo zmíněno v odstavci výš) např. pokud by otrok nebyl po nemoci užitečný pro svého pána, nebylo by mu pomoci.²⁰

3.2 Středověk

Ve středověku pomáhala lidem v nouzi převážně církev, která vybudovávala instituce, pro pomoc lidem v situacích, které sami nezvládaly řešit, popř. pokud byli nemocní, snažila se církev jim v jejich nemoci pomoci. Existovaly různé útulky poblíž klášterů či kostelů.²¹

Za významnou představitelku ve středověku můžeme považovat Hildegardu z Bingen, která se stala významnou církevní učitelkou (+17. Zář 1179). Hildegarda: nejen spisovatelka, ale také byla uznávaná v oblasti mystiky. Dokonce napsala dvě knihy, které byly zaměřené na medicínu a nazývaly se takto: *Causae et curae a Physica*. Dle historických dokumentů nebyla Hildegarda jen pouhou teoretičkou v oblasti medicíny, ale dokázala opravdu léčit a mnohdy navrátila nemocnému jeho zdraví. Odborníci dodnes její léčebný styl zkoumají.²²

Charitativní činnost byla nejčastěji spjata s církví. Ať už to byly kostely či nějaké domy pod ochranou církve. Církev poskytovala především almužny pro lidi potřebující pomoc – v podobě potravin, spirituality (v chrámech, či kostelech modlící místa) nebo pomoc v oblasti péče o hygienu.²³

Okolo 11. století se začínají více objevovat nemocnice neboli špitály. Vznikající rytířské řády zabezpečovaly, podporovaly a chránily tyto nemocnice a v nich lidi, kteří potřebovali pomoc (vdovy, sirotky, nemocné, chudé aj.) např. řád Lazaritů, pomáhal lidem, kteří byli malomocní.²⁴ Řády, jež poskytovaly pomoc, by v dnešní době mohly odpovídat sociální práci.²⁵

---

¹⁸ Srov. Pospíšil, C. V., *Teologie služby*. 2002, s. 106- 117.

¹⁹ Srov. Messina, R., *Dějiny charitativní činnosti*, 2005 str. 15.

²⁰ Srov. Pospíšil, C. V., *Teologie služby*. 2002, s. 71 – 76.

²¹ Srov. Matoušek, O. *Základy sociální práce*, 2001, str. 88.

²² Srov. Pospíšil, C. V., *Teologie služby*. 2002, s. 106 – 112.

²³ Srov. Messina, R., *Dějiny charitativní činnosti*, 2005 str. 67.

²⁴ Srov. Pospíšil, C. V., *Teologie služby*. 2002, s. 106 – 112.

²⁵ Srov. Matoušek, O. *Základy sociální práce*, 2001, str. 91.

Vedle řádů je nutné zmínit i vznikající bratrstva, kdy nejvýznamnějším bratrstvem bylo ženské hnutí Bekyň. Toto ženské bratrstvo žilo pohromadě, kde se společně modlily a pomáhaly lidem, jež potřebovali pomoc.

I když byl středověk stejně tak jako starověk velmi krutou dobou, našli bychom i světlá místa, co se týče poskytování pomoci motivované láskou k bližnímu.

3.3 Období 18. – 20. století

Církev byla po revoluci velmi hlídaná, vláda si přála chudinskou péči centralizovat. Díky tomu byly později zrušeny veškeré nadace a výnos z těchto nadací byl vložen do státní pokladny státu a bohužel se pak stávalo, že se ve pokladně nenašly peníze pro potřebné lidi.²⁶ Služba pro lidi se ale postupně více a více otevírala společnosti.

V době 18. století neexistovaly významné instituce poskytující pomoc. Řády pokračovaly stále ve svých činnostech (např. podávaly lidem teplou stravu). Pomoc lidem se v této době zaměřila především na matky s dětmi či na děti, které byly jako malé odložené. Dále vznikaly instituce, které pomáhaly lidem na okraji společnosti.

Ve 20. století dochází k rozvoji sociální práce, kdy dochází k integraci lidí v nouzi, např. to byli lidé ve vězení, ženy prostitutky, integrace Romů, mentálně postižených lidí apod. Pomoc lidem by měla být především poskytována co nejrychleji – jedná se např. o poskytnutí potravin, pitného režimu, ošacení, přístřeší nebo zdravotnické pomoci. Děti nemající osobu blízkou by měly získávat úsměv od ostatních lidí.²⁷

Během počátku 20. století dochází k rozvoji svépomocných skupin, které se především zaměřovaly na práci s lidmi s postižením. Jde především o dobrovolnickou pomoc sociální práce, která ve 20. století spadá do sociálního zabezpečení.²⁸

3.4 Pomoc společnosti lidem s postižením v současné době

Díky vzniku sociálních služeb pomáhá dnešní společnost lidem s postižením, integruje je do společnosti, nabízí jim celou řadu vzdělávacích možností nebo osamocení se od své vlastní rodiny. Dalo by se říci, že sociální služby jsou i nějakým způsobem spojeny se službami veřejnosti, i když veřejné služby jsou často financovány z veřejných rozpočtů. Sociální služby jsou závislé na rozhodování státu. Služby pro lidi s postižením poskytují především sociální služby, jejichž společným cílem je pomoci

---

²⁶ Srov. Pospíšil, C. V., Teologie služby. 2002, s. 106 – 124.

²⁷ Srov. Messina, R., Dějiny charitativní činnosti, 2005 str. 117 – 141.

²⁸ Srov. Matoušek, O. Základy sociální práce, 2001, str. 107.

člověku mající nějaké postižení. Sociální služby nalezneme jak ve veřejnoprávních tak i v soukromých institucích.²⁹

Cílem každé instituce poskytující sociální službu je, aby člověk s postižením využíval všechny dostupné zdroje pomáhající mu k jeho samostatnosti např. žít v komunitě, která se co nejvíce přibližuje běžnému životu. Je zde kladen velký důraz na samostatnost a pomoc uživateli by se mělo pouze v případě, kdy si není schopen pomoci sám.³⁰

Sociální služby nabízejí širokou škálu služeb pomáhající lidem s postižením jako např. poskytnutí stravování, ubytování nebo kontakt s širokou veřejností.³¹

Za hlavní princip sociálních služeb můžeme považovat zachování soběstačnosti, kterou daný uživatel má osvojenou. Naučit ho vést svůj vlastní život takovým způsobem, aby později byl schopný např. samostatného života (alespoň z nějaké části). Je důležité v nich zachovat alespoň prvky původního životního stylu a postupně tak snižovat rizika související se způsobem jejich života. Sociální služby zahrnují službu, která pomáhá zvládnout běžné úkony v oblasti hygieny, stravování, ubytování, chodu domácnosti apod.³²

Pro postižené lidi, kteří jsou schopni samostatného bydlení existuje služba tzv. „chráněného bydlení“, kdy jedinec bydlí mimo svou rodinu popř. instituci a snaží se fungovat bez jakékoliv pomoci. I když k němu dochází pracovník v sociálních službách a dohlíží nebo mu pomáhá v některých situacích, které zatím neumí zvládat sám.

Velmi rozšířené instituce, které pomáhají lidem s postižením, jsou týdenní stacionáře, které nabízejí především aktivizační činnosti nebo fakultativní službu - doprava, kdy odveze / přiveze své uživatele do /z centra.

V rámci sociálních služeb je důležitá služba osobní asistence, kdy je pomáháno jedinci s postižením velmi individuálně. Jedná se o to, že asistent nabízí pomoc v oblasti, kterou uživatel nedokáže řešit, popř. si v ní neví pomoci.³³ Osobní asistence může být dále poskytována široké veřejnosti, na které se společně jedinec domluví s asistentem. Zahrnuje v sobě především péči o vlastní osobu, péči o domácnost,

---

²⁹ Srov. Matoušek, O., Sociální služby, 2007, s. 96.

³⁰ Srov. Matoušek, O., Sociální práce v praxi, 2005, s. 113.

³¹ Srov. Sociální služby [online], dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/18661>.

³² Srov. Sociální služby [online], dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/18661>.

³³ Srov. Matoušek, O., Sociální práce v praxi, 2005, s. 116.

hygienu, navozování vztahů s okolím a dal. Osobní asistenci si každý jedinec hradí sám.³⁴

Další služba, která nabízí lidem s postižením pomoc je sociálně terapeutická dílna. Ta je určena pro lidi, kteří nemohou pracovat na otevřeném trhu práce a jejím hlavním cílem je poskytnout lidem s postižením pracovní návyky a dovednosti, které si postupem času osvojí a dále jim pomáhá v oblasti hygieny a stravování.³⁵

Lidé, kteří mají sníženou soběstačnost a nejsou schopni se normálním způsobem integrovat do společnosti, mohou využít služeb sociálně terapeutických dílen (§ 67).³⁶

Služby poskytované v sociálně terapeutických dílnách obsahují tyto základní činnosti a úkony (dle Králové, 2004):³⁷

- Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu: pomoc při běžných úkonech osobní hygieny
- Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy. Zajištění stravy přiměřené době poskytování služby a odpovídajícímu věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování
- Návuk dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začleňování. Návuk oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek. Návuk přesunu na vozík a z vozíku
- Podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností. Návuk a upevňování motorických, psychických, sociálních a pracovních schopností a dovedností. Pomoc při obnovení nebo upevnění, zprostředkování kontaktu s přirozeným sociálním prostředím³⁸

Další, velmi důležitou službou je sociální rehabilitace. Sociální rehabilitace pomáhá lidem v jejich samostatnosti a snaží se, aby si osvojili základní schopnosti a dovednosti, pracovní návyky pro svůj další život. Tato služba je poskytována v rámci organizací a to formou terénní, ambulantní nebo pobytové služby

Tuto službu mohou využívat lidé s různou věkovou kategorií, není nijak omezena (§ 70), Převážně tuto službu využívají lidé se sníženou soběstačností.³⁹ V rámci této služby se mohou lidé s postižením naučit dovednosti, které směřují k jejich

---

³⁴ Srov. Sociální služby [online], dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/18661>.

³⁵ Srov. Matoušek, O., Sociální služby, 2007, s. 98.

³⁶ Srov. Sociální služby [online], dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/18661>.

³⁷ Králová, J. Sociální služby a příspěvek na péči, 2009, s. 104.

³⁸ Králová, J. Sociální služby a příspěvek na péči, 2009, s. 104.

³⁹ Srov. Sociální služby [online]. dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/18661>.

samostatnosti. Největším cílem je asi dosažení pracovního uplatnění postiženého jedince. Následně tato služba obsahuje tyto úkony pomáhající lidem s postižením.

- Nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších vedoucích k sociálnímu začleňování.
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.
- Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti.
- Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.
- Poskytnutí ubytování, jde-li o pobytovou formu služby v centrech sociálně rehabilitačních služeb.
- Poskytnutí stravy, jde-li o pobytovou formu služby v centrech sociálně rehabilitačních služeb.⁴⁰
- Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, jde-li o pobytovou formu služby v centrech sociálně rehabilitačních služeb.⁴¹

Další možností trávení volného času jsou programy ve stacionářích, kam uživatelé mohou docházet ráno nebo odpoledne po zaměstnání. Činnosti mohou mít podobu různých zájmových kroužků nebo již zmíněných uměleckých nebo pracovních terapií. Někde pracovníci podle individuálních plánů podporují uživatele v rozvoji různých dovedností. Náplň volného času také mohou tvořit sportovní kroužky či trénování na abilympiádu. Sdružení pro pomoc mentálně postiženým organizuje i zájezdy a výlety.⁴²

---

⁴⁰ Králová, J. Sociální služby a příspěvek na péči, 2009, s. 107

⁴¹ *Tamtéž*, 2009, s. 107.

⁴² Srov. Matoušek, O., Sociální práce v praxi, 2005, s. 125.

4 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

4.1 Cíl výzkumu

Cílem šetření je zjistit, zda centrum STROOM Dub o. p. s. nabízí svým uživatelům dostatečné životní a sociální zabezpečení. Abych zhodnotila vývoj poskytování služeb a jejich využití v čase, použila jsem data získaná s odstupem pěti let, přičemž se zaměřuji na srovnávání starších dat vzhledem k současnosti v této o.p. s.

4.2 Výzkumná otázka

Na základě cíle byla sestavena jedna výzkumná otázka, přičemž ta se zaměřuje na pozorované oblasti a zda se v těchto oblastech jednotliví uživatelé posunuli blíže k samostatnosti.

Výzkumná otázka č. 1

Zajímalo by mě, zda se jednotliví uživatelé v pozorovaných oblastech (v oblasti pracovního začlenění, sebeobsluhy (hygiena a obutí), stravování a ubytování) posunuli v samostatnosti natolik, že by do budoucna byli schopni využít služby chráněného bydlení.

5 Metodika

5.1 Metody výzkumu

Pro účely této práce byly použity metody kvalitativního výzkumu, který se vyznačuje tím, že ho lze jen těžko replikovat. Prostřednictvím tohoto výzkumu je možné získat podrobný popis a vzhled při zkoumání. Výhodami je, že je možné zkoumání určitého fenoménu v jeho přirozeném prostředí, umožňuje studovat procesy apod. Při kvalitativním výzkumu se používá málo standardizovaných metod, kdy je hlavním prostředkem výzkumník sám.⁴³

Sběr dat probíhal prostřednictvím terénního výzkumu v přirozeném prostředí respondentů. Pro tento typ výzkumu je typická nižší strukturovanost a umožňuje lepší poznání struktury prostředí zkoumaného subjektu. Pozorování se stává pro tento druh výzkumu ústřední metodou.⁴⁴ Úkolem pozorování je zpočátku zachytit co největší spektrum situací a následně zvolit ty situace, ve kterých se budou nacházet relevantní aktéři a probíhat zajímavé situace.⁴⁵

Pro potřeby mého výzkumu byla zvolena metoda nezúčastněného pozorování, kdy pozorovatel minimalizuje interakci s pozorovanými subjekty a snaží se získat záznam chování jedince nebo jedinců ve skupině. Výhodou této metody je, že není tak ovlivněna citovou angažovaností pozorovatele a není tak nápadná tzn. pozorovatel se přímo nezapojuje do pozorovaného.⁴⁶

Další použitou metodou je analýza dokumentu, která patří k standardní aktivitě jak v kvalitativním, tak v kvantitativním výzkumu. Tato strategie otevírá přístup k informacím, které jsou těžko získatelné.⁴⁷ Analýza dokumentů bude využita při získávání informací o jednotlivých respondentech (pohlaví, věk, dosažené vzdělání apod.).

---

⁴³ Srov. Hendl, J. *Kvalitativní výzkum*, 2008, s. 50.

⁴⁴ Srov. Mioviský, M. *Kvalitativní přístupy a metody v psychologickém výzkumu*, 2006, s. 103 - 104.

⁴⁵ Srov. Hendl, J. *Kvalitativní výzkum*, 2008, s. 195.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, 2008, s. 201.

⁴⁷ Srov. Tamtéž, 2008, s. 130.

Při pozorování, jsem se zaměřila na tyto aktivity:

- **PRACOVNÍ ZAČLENĚNÍ**

SÁM PRACUJE

- Uživatel si hned po zadání činnosti nachystá potřebný materiál či pomůcky, sám začne pracovat, zná pracovní postup a nepotřebuje pomoc personálu, uživatel je schopen vyrobit výrobek sám. Personál ukáže uživateli hotový výrobek, aby uživatel viděl, jak bude výrobek vypadat.
- Př. Při keramice = (příprava vody, ubrus na stůl, keramiku, obléci si oblečení na keramiku), Plnění vazelínu (příprava vazelínu), Malování (příprava vody do kelímku, štětec, ubrus na stůl).

PRACUJE NA POKYN

- Uživatel reaguje na upozornění personálu a poté se zapojuje do pracovní činnosti, uživatel realizuje svůj výrobek na základě upozornění, personál slovně doprovází uživatele.
- Př. sociální pracovnice dá pokyn uživateli, aby si připravil pomůcky na keramiku, vlizelín nebo malování, uživatel reaguje až na pokyn sociální pracovnice.

PRACUJE ZA POMOCI ASISTENCE

- Vzhledem ke zdravotnímu stavu potřebuje uživatel pomoc s přípravou pomůcek, personál vysvětlí postup uživateli a uživatel začne sám pracovat. Jedná se o to, že personál poupraví uživatelův výrobek (zastříhne výrobek, nalepí kuličku na papír a při keramice zahladí nerovnosti hlíny).
- Př. Keramika – při keramice se vyrábí šneky, pracovnice v přímé jen poupraví tvar šneka Vlizelín – plnění polštářů, jablíček – sociální pracovnice zašije polštář nebo jablíčko Malba – při malování obrazů sociální pracovnice namočí houbičku do barev.

UŽIVATEL SE NEZAPOJUJE DO ÚKOLŮ

- Uživatel se nezapojuje do pracovních programů ani při opakovaném upozornění od personálu, uživatel odmítá splnit zadané úkoly, sedí, nereaguje na pokyn,

ignoruje a odmítá komunikovat s personálem, i když personál nabídne pomoc, činnost ho nebaví a nezaujala ho.

- Př. pracovnice v přímé péči dá pokyn k přípravě keramiky a pomůcek k ní, uživatel nereaguje, pomůcky si nepřipraví, raději sedí a dělá, že neslyší.

SEBEOBSLUHA PŘI STRAVOVÁNÍ

SÁM AKTIVNĚ

- Uživatel vykoná sebeobsluhu sám, aniž by personál na činnost uživatele upozornil, uživatel se sám obslouží, uklidí špinavé nádobí a dokáže si nalít pití a polévku, uživatel nepotřebuje pomoc s přípravou stravy, personál jen dohlídne na správnou přípravu stravování.
- Př. uživatel je schopen připravit si vše k snídani (čaj, pečivo), oběd (příprava příborů, podnos pod jídlo, skleničky na pití, uklizení po sobě) tj. umyje si po sobě podnos a uklidí špinavé nádobí na místo, kam patří.

NA POKYN

- Personál dá pokyn uživateli, aby si připravil vše, co potřebuje k přípravě stravy. Uživatel si sám připraví podnos, talíř a sklenku.
- Př. personál dává pokyn ohledně toho, aby si uživatel připravil vše, co potřebuje ke stravě (příbor, podnos pod jídlo, sklenky na pití, hadr).

S ASISTENCÍ

- Uživatel si neví rady vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, personál poví uživateli, co vše si má připravit ke stravování, uživatel nereaguje na pokyn personálu a žádá personál o pomoc, s přípravou si neví rady. Personál pomůže uživateli najít podnos, sklenku a uživatel už si pak vše připraví sám.
- Př. personál pomůže uživateli donést talíř na stůl, nalít polévku nebo pití do skleničky, zalít ranní čaj.

UŽIVATEL SE NEZAPOJUJE DO ÚKOLŮ

- Personál zadá uživateli pracovní postup, který má splnit. I přes opětovné napomenutí uživatel nereaguje, nekomunikuje.

- Př. personál dá uživateli pokyn k připravení si příboru a talíře na stravování, uživatel nereaguje, ignoruje sociální pracovníci.

SEBEOBSLUHA PŘI OBUTÍ A HYGIENĚ

AKTIVNÍ ZAPOJENÍ

- Personál nemusí uživatele napomínat, uživatel jde sám a činnost provede z vlastní vůle. Uživatel si sám připraví věci, které si má vzít na sebe a obleče si je.
- př. uživatel se sám umyje, vyčistí si zuby a sám se obleče.

NA POKYN

- Personál upozorní uživatele na ranní hygienu a obutí/oblečení. Uživatel ihned po upozornění reaguje a ihned splní zadaný úkol.
- Př. sociální pracovníce poví uživateli, ať si jde vyčistit zuby, a obléci se, uživatel vše splní.

S ASISTENCÍ

- Uživatel potřebuje pomoc od personálu, není schopen zvládnout činnost sám vzhledem ke svému zdravotnímu stavu a tak žádá o pomoc personál
- Př. Jedná se o hygienu, když má uživatelka menstruaci

NEZAPOJUJE SE

- Uživatel i přes opětovné upozornění nereaguje na pokyn personálu, nekomunikuje, ignoruje ji a nerespektuje autoritu personálu.
- Př. sociální pracovníce se snaží, aby si uživatel udělal základní hygienu, uživatel nekomunikuje, nespolupracuje, věci si dělá po svém.

UBYTOVÁNÍ

- Uživatel je v Centru ubytovaný od pondělí do pátku.
- Uživatel v Centru není ubytovaný a využívá pouze službu ambulantní.

Techniky sběru dat

K výzkumnému šetření mé bakalářské práce a jeho zpracování jsem použila techniku pozorování a analýzu dokumentů.

Nezúčastněný pozorovatel minimalizuje interakci s pozorovanými subjekty a snaží se získat záznam chování jedince nebo jedinců ve skupině. Hlavní výhodou takového přístupu je, že není tak obtruzivní (vtíravý nápadný) jako zúčastněné pozorování a není tak ovlivněný citovou angažovaností pozorovatele. Na druhé straně se o některých aspektech, jako jsou postoje účastníků jejich vnímání, získávají informace obtížněji. V kvalitativním nezúčastněném pozorování se snažíme pomocí protokolu získat nejširší záznam toho, co lidé dělají a říkají.⁴⁸

Analýza dokumentů

Analýza dokumentů patří k standardní aktivitě jak v kvalitativním, tak v kvantitativním výzkumu. Dokumenty – všechno napsané nebo prostě zaznamenané – mohou být podrobeny analýze z různých hledisek. Otevírá přístup k informacím, které by se jiným způsobem těžko získaly⁴⁹ Vzhledem ke zdravotnímu stavu jednotlivých respondentů, jsem některé uvedené informace získala analýzou dokumentu. Díky této technice jsem mohla zjistit základní údaje o respondentech, které jsem uvedla v tabulce č. 1.

---

⁴⁸ Hendl, J. *Kvalitativní výzkum* 2008, s. 202.

⁴⁹ Hendl *Kvalitativní výzkum*, 2008, s. 202.

6 Popis terénu výzkumu a výzkumného vzorku

6.1 Popis terénu výzkumu

Výzkum pro bakalářskou práci probíhal během měsíce prosinec 2010, leden 2011, únor 2011 a prosinec 2015, leden 2016 a únor 2016 v centru STROOM Dub o. p. s.

Centrum STROOM Dub je sociální centrum, které nabízí služby lidem se zdravotním postižením. Lidem se sníženou soběstačností poskytuje pomoc a podporu v oblastech, ve kterých se o sebe nemohou postarat, popř. je učí dovednosti pro život v přirozeném prostředí. Cílová skupina Centra je věkově omezená, převážně jsou poskytovány služby pro osoby s tělesným, mentálním, smyslovým nebo kombinovaným postižením. Centrum nabízí služby pobytové a ambulantní, přes týden navštěvují jedinci s postižením Centrum a víkend tráví čas se svou rodinou popř. osobami blízkými.⁵⁰

6.2 Výzkumný vzorek respondentů

Pozorování bylo realizováno na respondentech, kteří navštěvují Centrum denně nebo jsou zde ubytováni.

Pozorování probíhalo v období prosinec 2011, leden 2011, únor 2011 a prosinec 2015, leden 2016 a únor 2016, kdy bylo pozorováno celkem 8 uživatelů, které jsem si sama záměrně vybrala z důvodu využívání každodenních služeb Centra. Z 8 pozorovaných respondentů se mi 3 respondenti pozměnili, z důvodu ukončení využívání služeb Centra.

Některé potřebné informace jsem získala z archivace dokumentů, které se v Centru uchovávají a dále vypsáním z osobního spisu uživatelů. Zaměřila jsem se na osobní analýzu a lékařskou zprávu.

---

⁵⁰ Srov. Sociální služby, [online]. Dostupné na www.stroomdub.cz.

Tabulka č. 1 Výzkumný vzorek respondentů v roce 2011

Uživatel, dále jen UŽ.

Respondenti v roce 2011	UŽ 1	UŽ. 2	UŽ. 3	UŽ. 4	UŽ. 5	UŽ. 6	UŽ. 7	UŽ. 8
Pohlaví	M	M	M	M	Ž	Ž	Ž	Ž
Absolvovaná Škola	ZŠ	ZŠ	ZŠ	ZŠ PRAK.	ZŠ PRAK	ZŠ PRAK	ZŠ PRAK	-
Věk	20	25	26	24	27	30	32	55
Ne/svéprávný	NE	NE	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	NE
PNP	-	3	2	3	2	2	3	4
Pobyt v Centru	ANO	NE	NE	NE	NE	NE	NE	ANO

Komentář: Z 8 pozorovaných respondentů jsou 4 muži (M) a 4 ženy (Ž).

Uživatel č. 1, č. 2, č. 3. absolvovali základní školní docházku. Uživatel č. 4, č. 5, č. 6 a č. 7 absolvovali základní školu praktickou. Uživatel č. 8 žádnou základní školu neabsolvoval.

Průměrný věk těchto uživatelů je 30 let.

Uživatel č. 1, č. 2, č. 6, č. 8 jsou nesvéprávný. Jejich opatrovníkem jsou nejčastěji rodinní příslušníci. Uživatel č. 3, č. 4, č. 5 a č. 7 jsou svéprávní.

Uživatel č. 1 nepobírá žádný příspěvek na péči, uživatel č. 3, č. 5, č. 6 pobírají příspěvek na péči 2. stupně. Uživatel č. 2, č. 4 a č. 7 pobírají příspěvek na péči 3. stupně a uživatel č. 8 pobírá příspěvek na péči 4. stupně.

Uživatel č. 1 a č. 8 jsou v Centru ubytovaní. Ostatní uživatelé č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 6 a č. 7 dojíždí každý den do Centra autobusovou dopravou.

Tabulka č. 2. Výzkumný vzorek respondentů v roce 2016

Respondenti v roce 2016	Už. 1	Už. 2	Už. 3	Už. 4	Už. 5	Už. 6	Už. 7	Už. 8
Pohlaví	M	M	M	M	Ž	Ž	Ž	Ž
Absolvovaná škola	ZŠ	ZŠ	ZŠ	ZŠ PRAK.	ZŠ PRAK	ZŠ	ZŠ PRAK	ZŠ
Věk	25	30	26	29	32	30	32	25
Ne/svéprávný	NE	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	ANO	NE
PNP	2	2	2	3	2	2	3	3
Pobyt v Centru	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	NE	ANO

Komentář: Z 8 pozorovaných respondentů jsou 4 muži (M) a 4 ženy (Ž).

Uživatel č. 1, č. 2, č. 3, č. 6 a č. 8 absolvovali základní školní docházku. Uživatel č. 4, č. 5, č. 7 absolvovali základní školu praktickou.

Průměrný věk těchto uživatelů je 29 let.

Uživatel č. 1, č. 6 a č. 8 jsou nesvéprávní. Jejich opatrovníkem jsou nejčastěji rodinní příslušníci. Uživatel č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 7 jsou svéprávní.

Uživatel č. 1, č. 2, č. 3, č. 5 a č. 6 pobírají příspěvek na péči 2. stupně. Uživatel č. 4, č. 7 a č. 8 pobírají příspěvek na péči 3. stupně.

V Centru není ubytován pouze uživatel č. 7 a to z důvodu každodenního dojíždění do Centra.

Výzkumný vzorek respondentů se za období 5 let změnil o 3 uživatele. Uživatel č. 3, č. 6 a č. 8 ukončili s centrem spolupráci. Uživatel č. 3 a č. 6 skončili z důvodu přesunutí do jiného Centra blízko svého bydliště a s uživatelem č. 8 zůstal rodinný příslušník doma.

V roce 2016 nastoupili do Centra noví uživatelé, které jsem si zvolila do výzkumného vzorku respondentů.

Tabulka č. 3 Docházka respondentů za pozorované období 2010/2011 a 2015/2016

2010/2011				
	Prosinec 2010	Leden 2011	Únor 2011	Celkem
Už. 1	13	21	20	54
Už. 2	13	21	20	54
Už. 3	9	13	12	34
Už. 4.	13	21	20	54
Už. 5	5	10	10	25
Už. 6	5	11	10	26
Už. 7	5	11	10	26
Už. 8	13	21	20	54
2015/2016				
	Prosinec 2015	Leden 2016	Únor 2016	
Už. 1	14	21	21	56
Už. 2	14	21	21	56
Už. 3	13	20	19	52
Už. 4.	14	21	21	56
Už. 5	10	10	11	30
Už. 6	14	21	21	56
Už. 7	10	10	10	30
Už. 8	14	21	21	56

Komentář č. 1 (2010/2011): V měsíci prosinec 2010 byla možnost příchodu do Centra 13 dnů, za měsíc leden 2011 21 dnů a za měsíc únor 2011 20 dnů. Nejčastěji centrum STROOM Dub o. p. s. navštěvoval uživatel č. 1, č. 2, č. 4, č. 8 a nejméně Centrum využíval uživatel č. 5, č. 6 a č. 7. Tito uživatelé navštěvovali centrum 1 za 14 dní.

Komentář č. 2 (2015/2016): V měsíci prosinec 2015 byla možnost příchodu do Centra 14 dnů, za měsíc leden 2016 21 dnů a za měsíc únor 2016 21 dnů. Nejčastěji centrum STROOM Dub o. p. s. navštěvoval uživatel č. 1, č. 2, č. 4, č. 6, č. 8 a nejméně centrum využíval uživatel č. 7 a to z důvodu navštěvování Centra 2 týdnů v měsíci.

Tabulka č. 4 Rozdělení respondentů v oblasti pracovního začlenění za sledované období 2010/2011 a 2015/2016

Pracovní Začlenění	2010/2011											
	Prosinec 2010				Leden 2011				Únor 2011			
	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení
Už. 1	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	13	-	-	-	21	-	-	-	9	3	-	-
Už. 3	7	2	-	-	10	3	-	-	21	-	-	-
Už. 4.	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	3	2	-	-	10	1	-	-	10	-	-	-
Už. 7	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	-	-	13	-	-	-	21	-	-	-	20	-
2015/2016												
	Prosinec 2015				Leden 2016				Únor 2016			
Už. 1	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	14	-	-	-	19	21	-	-	20	1	-	-
Už. 3	13	-	-	-	20	-	-	-	19	-	-	-
Už. 4.	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	-	6	8	-	-	21	-	-	-	15	6	-
Už. 7	10	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	-	7	7	-	-	15	6	-	-	15	6	-

Komentář č. 1 (2010/2011): V tomto období se nejvíce do pracovních činností zapojil uživatel č. 1, č. 2, č. 4 a č. 8. Uživatelé č. 3 a č. 6 reagovali na slovní instruktáž personálu. Uživatele č. 8 potřeboval nejvíce pomoci.

Komentář č. 2 (2015/2016): V tomto období se nejvíce do pracovních činností zapojil uživatel č. 1, č. 2, č. 3, č. 4. Uživatel č. 5 a č. 7 navštěvovali Centrum ob týden a vždy se do pracovního procesu zapojili dobrovolně. Vzhledem k postižení jedinců č. 6 a č. 8 byla zapotřebí slovní instruktáž a poté individuální práce.

S odstupem času 5 let získali pracovní uplatnění v chráněných dílnách uživatelé č. 1, č. 2, č. 3, č. 4.

Uživatel č. 1 pracuje na šicí dílně, kde tká koberce. Do Centra nastoupil v roce 2008 a pracovní smlouvu získal až v roce 2010. Tento uživatel se v Centru zapracovával 2 roky, než získal pracovní smlouvu.

Uživatel č. 2 pracuje na keramické dílně, kde plátuje a vyrábí květináče. Do Centra nastoupil v roce 2009 a pracovní smlouvu získal až roce 2010.

Uživatel č. 3 pracuje na keramické dílně, kde plátuje a vyrábí květináče. Do Centra nastoupil v roce 2013 a pracovní smlouvu získal v roce 2014. Zde musím podotknout, že tento uživatel získal pracovní smlouvu během 3 měsíců.

Uživatel č. 4 pracuje na keramické dílně, kde plátuje a vyrábí květináče. Do Centra nastoupil v roce 2009 a pracovní smlouvu získal v roce 2010.

Tabulka č. 5 Rozdělení uživatelů v oblasti, sebeobsluhy obutí a hygieny v roce 2010/2011 a 2015/2016

Obutí a hygiena	2010/2011											
	Prosinec 2010				Leden 2011				Únor 2011			
	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni
Už. 1	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 3	9	-	-	-	13	-	-	-	12	-	-	-
Už. 4.	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 7	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	-	7	6	-	-	10	11	-	-	10	10	-
	2015/2016											
	Prosinec 2015				Leden 2016				Únor 2016			
	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojeni
Už. 1	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 3	13	-	-	-	20	-	-	-	19	-	-	-
Už. 4.	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	4	4	6	-	8	8	5	-	7	6	8	-
Už. 7	10	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	-	7	7	-	-	6	15	-	-	7	14	-

Komentář č. 1 (2010/2011): V této oblasti jsou uživatelé č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 6 a č. 7 zcela samostatní, nepotřebují žádnou pomoc personálu. Uživatel č. 8 potřebuje v této oblasti nejvíce pomoci. Potřebuje jak slovní instruktáž personálu, tak i osobní pomoc. Tento uživatel potřebuje převážně pomoci ve večerní hygieně a v obutí bot.

Komentář č. 2 (2015/2016): V této oblasti jsou uživatelé č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5 a č. 7 zcela samostatní, nepotřebují žádnou pomoc personálu. Uživatelé č. 6 a č. 8 potřebují jak pomoc slovní, tak osobní. Uživatel č. 6 byl v této oblasti 4krát samostatný a to v oblasti večerní hygieny, kdy se sám osprchoval. Problém má se zvolením správného ošacení a přípravy oblečení na druhý den. Uživatel č. 8 je nejméně samostatný. Samostatně nezvládá žádný úkon této pozorované oblasti. Večerní hygienu zvládá vždy na pokyn personálu, vzhledem k postižení, které tento jedinec má, potřebuje pomoci s oblékáním. Většinu oděvu má na ruby popř. obráceně (předek vzadu) – tento uživatel má dokonce na oblečení našitý knoflík, aby věděl, jaká je to strana oblečení.

Tabulka č. 6 Rozdělení uživatelů dle aktivit v rámci stravování za sledované období 2010/2011 a 2015/2016

Stravování	2010/2011											
	Prosinec 2010				Leden 2011				Únor 2011			
	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení
Už. 1	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 3	9	-	-	-	13	-	-	-	12	-	-	-
Už. 4.	13	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 7	5	-	-	-	11	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	-7	-	6	-	6	-	15	-	10	-	10	-
	2015/2016											
	Prosinec 2015				Leden 2016				Únor 2016			
	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení	Sám	Na pokyn	Asistence	Nezapojení
Už. 1	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 2	14	-	-	-	21	-	-	-	21	-	-	-
Už. 3	13	-	-	-	20	-	-	-	19	-	-	-
Už. 4.	14	-	-	-	10	-	-	-	21	-	-	-
Už. 5	5	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 6	5	-	9	-	10	-	11	-	10	-	11	-
Už. 7	10	-	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-
Už. 8	7	-	7	-	10	-	11	-	12	-	9	-

Komentář č. 1 (2010/2011): V této oblasti jsou uživatelé č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 6 a č. 7 zcela samostatní, nepotřebují žádnou pomoc personálu. Uživatel č. 8 potřebuje v této oblasti nejvíce pomoci. Uživatel č. 8 potřebuje v této oblasti nejvíce pomoci.

Komentář č. 2 (2015/2016): V této oblasti jsou uživatelé č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5 a č. 7 zcela samostatní, nepotřebují žádnou pomoc personálu. Uživatel č. 6 a č. 8 potřebuje v této oblasti nejvíce pomoci a to především v nakrájení masa.

Tabulka č. 7 Rozdělení uživatelů dle využívání služby ubytování za sledované období 2010/2011 a 2015/2016

Ubytování	2010/2011		
	Prosinec 2010	Leden 2011	Únor 2011
Už. 1	ANO-	ANO	ANO
Už. 2	-	-	-
Už. 3	-	-	-
Už. 4.	-	-	-
Už. 5	-	-	-
Už. 6	-	-	-
Už. 7	-	-	-
Už. 8	ANO	ANO	ANO
2015/2016			
	Prosinec 2015	Leden 2016	Únor 2016
Už. 1	ANO	ANO	ANO
Už. 2	ANO	ANO	ANO
Už. 3	ANO	ANO	ANO
Už. 4.	ANO	ANO	ANO
Už. 5	ANO	ANO	ANO
Už. 6	ANO	ANO	ANO
Už.7	NE	NE	NE
Už. 8	ANO	ANO	ANO

Komentář č. 1 (2010/2011): V tomto období byli ubytováni pouze dva uživatelé a to č. 1 a č. 8. Uživatel č. 3 je místní a do Centra každý den dochází. Uživatel č. 2, č. 4, č. 5, č. 6, č. 7 každý den do Centra dojíždí autobusovou dopravou.

Komentář č. 2 (2015/2016): V tomto období byli ubytovaní skoro všichni uživatelé – uživatel č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 6 a č. 8. Uživatel č. 7 každý den do Centra dojíždí autobusovou dopravou.

7 Shrnutí výzkumného šetření

Tato kapitola obsahuje odpověď na výzkumnou otázku. Ze získané odpovědi vychází jedna hypotéza.

Výzkumná otázka č. 1

Zajímalo by mě, zda se jednotliví uživatelé v pozorovaných oblastech (v oblasti pracovního začlenění, sebeobsluhy (hygiena a obutí), stravování a ubytování) posunuli v samostatnosti natolik, že by do budoucna byli schopni využít služby chráněného bydlení.

Centrum STROOM Dub o. p. s. nabízí širokou škálu služeb zdarma i služeb zpoplatněných. Nabídka zcela pokrývá veškeré základní potřeby uživatelů a zároveň poskytuje množství nadstandardních možností, jak je zapojit do kvalitního společenského života jak v rámci komunity Centra tak v rámci široké veřejnosti. Pro svůj výzkum jsem si zvolila 4 oblasti, které souvisí se skutky tělesného milosrdenství.

Z pozorovacího archu, který jsem měla k dispozici, a následného zapsání do tabulek mi vyplynulo, že uživatelé Centra STROOM Dub o. p. s. se v pozorovaných oblastech posunuli blíže k samostatnosti a osvojili si tak základy pro život mimo rodinu (např. v budoucnu by mohli být schopni bydlet v chráněném bydlení).

Výsledky, jsem zaznamenala do tabulek a z jejich následného vyhodnocení by bylo možné si shrnout výzkumnou otázku číslo 1 do následující hypotézy.

H1 – Předpokládám, že někteří uživatelé centra STROOM Dub o. p. s., které jsem pozorovala ve vybraných oblastech, by byli schopni samostatného bydlení mimo svůj domov a více se tak integrovali do společnosti.

Závěr

V dnešní společnosti se každodenně setkáváme s lidmi s postižením a často nevíme, jak jim pomoci. Proto jsem se ve své práci zaměřila na pozorované oblasti (pracovního začlenění, sebeobsluhy, stravování a ubytování). STROOM Dub o. p. s. nabízí služby lidem s postižením, kteří nejsou schopni soběstačnosti a samostatnosti, a nabízí jim pomoc a podporu pro jejich život.

V prvních třech kapitolách jsem se zaměřila na proměny a vývoj postoje společnosti k pomoci potřebným v průběhu jednotlivých epoch lidských dějin. Uvedla jsem několik vybraných příkladů ze Starého a Nového zákona, V dějinách jsem se zaměřila především na 4 období, ve kterých jsem chtěla zjistit, jak se zacházelo s lidmi potřebujícími pomoc. Nahlédnout do dějin pomoci potřebným bylo pro mne zajímavým přínosem po stránce profesní i lidské. Dnešní společnost se o lidi, kteří se o sebe nemohou starat, stará prostřednictvím sociálních služeb. Jak je popisováno v kapitole 3. 4. společnost lidem pomáhá prostřednictvím služeb, jejichž cílem je pomoci lidem s postižením. Existují k tomu různé instituce, které pomáhají těmto lidem, jenž si nemohou pomoci sami. Ve 20. století docházelo k rozvoji sociální práce a tito lidé se postupně začali integrovat do společnosti.

Následující kapitoly bakalářské práce jsou věnované výzkumné části, přičemž jsem zvolila techniku pozorování. Byla stanovená jedna výzkumná otázka, na kterou jsem si odpověděla a následně získala jednu hypotézu a to zda se uživatelé v pozorovaných oblastech posunuli více k samostatnosti natolik, že by byli schopni i chráněného bydlení. Během doby 5 let se z pozorovaných 8 respondentů 3 vyměnili a to z důvodu toho, že 2 uživatelé odešli do jiného zařízení a jeden uživatel zůstal doma s rodinným příslušníkem. V roce 2011 byli v Centru ubytování jen 2 uživatelé oproti roku 2016. V tomto roce už je ubytovaných uživatelů celkem 6, což je obrovský pokrok. V oblasti pracovního začlenění došlo ke změně, kdy 4 uživatelé získali pracovní smlouvu v dílnách, které provozuje centrum STROOM Dub o. p. s. V oblasti sebeobsluhy (obutí a hygiena) a stravování byli samostatnější uživatelé v roce 2010/2011. V roce 2015/2016 jsou v Centru 2 uživatelé, kteří v těchto oblastech potřebují jak slovní instruktáž, tak osobní asistenci. Uživatelé, kteří získali zaměstnání, jsou až na jednoho v Centru i ubytování. Tedy využívají veškeré služby, které Centrum nabízí a jsou

natolik samostatní a schopni života v komunitě Centra, že by bylo možné je časem ubytovat v chráněném bydlení.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda zmíněné Centrum nabízí svým uživatelům dostatek sociálního a životního zabezpečení v současnosti v porovnání s odstupem času 5 let. Díky podkladům, které mi Centrum nabídlo k výzkumné části této práce, jsem mohla zjistit, jak tomu doopravdy je a bylo. Během 5 let došlo v Centru k velkým změnám personálním a také se rozšířil počet uživatelů.

Pohled na dějiny byl pro mě novinkou, a tak bylo poměrně zajímavé zjišťovat, jak tomu bylo dříve. Bylo vidět, že lidé potřebující pomoc, to v tehdejších dobách neměli vůbec jednoduché. Ale nemají to jednoduché ani dnes. Všechny služby vyžadují poctivou administrativu a individuální přístupy k lidem. Sociální služby jsou zde pro lidi s postižením, ale je také dobré vědět, že se postižený člověk nějakým způsobem posouvá dopředu, nikoli, že stagnuje.

Je důležité, aby lidé, kteří poskytují pomoc, byli proškoleni. Nejde pracovat s lidmi a nevědět, jak s nimi správně jednat, jak s nimi mluvit apod. Člověk, který pracuje a pomáhá lidem, dostal dar od Boha a toho daru si musí vážit. Ne všichni jsou totiž ochotni pomáhat druhým lidem. Několikrát jsem slyšela „ty jsi blázen, jak s postiženými můžeš pracovat“ nebo „ty jo, já bych nemohla dělat s postiženými“ „ale proč? Každý jsme se narodili s nějakým darem a je třeba toho daru využít.

Seznam použité literatury:

Knižní zdroje:

Alexandera, P. a D., *Průvodce Biblií*. Praha: Česká Biblická společnost, 2004, ISBN 80-85810-26-3.

Hendl, J., *Kvalitativní výzkum*, Praha: Portál, 2012, ISBN 978-80-262-0219-6.

Králová, J., Rážová, E. *Sociální služby a příspěvek na péči*. Olomouc: Anag, 2009. ISBN: 978-80-7263-559-7.

Matoušek, O., *Sociální práce v praxi*, Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-002-X.

Matoušek, O., *Sociální služby*, Praha: Portál, 2007, ISBN 978-807367-310-9.

Matoušek, O., *Základy sociální práce*, Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-473-7.

Messina, R., *Dějiny charitativní činnosti*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 2005, ISBN 80-7192-859-3.

Miovský, M. *Kvalitativní přístupy a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

Písmo svaté Starého a Nového zákona, včetně deuterokanonických knih, podle ekumenického vydání z roku 1985. 2. katolické vyd. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-009-5.

Pospíšil, Ctirad Václav. *Teologie služby*. kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. Teologie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-748-1.

Šmerda, H. *Křesťanská charita v běhu věků (od počátku do doby vrcholného středověku s přihlédnutím k situaci na jižní Moravě)*. České Budějovice: Jih, 2010, ISBN 978-80-86266-39-8.

Elektronické zdroje:

Bez autora, *Milosrdenství* [online]. Poslední aktualizace 12. 2.2016, dostupné na www.cs.wikipedia.org.

České katolické biblické dílo, [online], Dostupné na www.biblickedilo.cz.

Sociální služby, [online], Dostupné na www.mpsv.cz

Bez autora, Sociální služby, [online], Dostupné na www.stroomdub.cz

Šebková, J. *Podobenství jako literární druh*. Katecheze: Boží království [online]. 2009, [cit. 2016-02-28] – dostupné na www.cestykatecheze.cz.

Abstrakt

MRÁZOVÁ, K. Skutky tělesného milosrdenství se zaměřením na pomoc nemocným, České Budějovice 2016. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta.

Vedoucí práce Mgr. Kateřina Břichcínová, Th.D.

Klíčová slova: skutky milosrdenství, sociální práce, centrum, STROOM Dub o. p. s.

Bakalářská práce je rozdělena na sedm hlavních částí, ve kterých jsou odborně zmíněny vybrané skutky tělesného milosrdenství Starého a Nového zákona a vývoj sociální práce historií až po současnost.

V závěrečné části práce je výzkumem zjišťováno, zda se uživatelé Centra posunuli v některých pozorovaných oblastech – pracovní začlenění, sebeobsluha (obutí a hygiena), stravování a ubytování v časovém rozmezí 5 let. Tato část byla realizována kvalitativním výzkumem prostřednictvím nezúčastněného pozorování a analýzou dokumentů.

Abstract

Mrázová, K

Acts of the physical charity focusing on the help the patients, České Budějovice .
Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of
Theology.

Supervisor : Mgr. Kateřina Břichcínová, Th.D.

Key words : acts of charity, social work, center, STROOM Dub o.p.s

This Bachelor thesis is divided into four main chapters, in which there are professionally mentioned selected acts of the physical charity from Old and also New Testament and evolution of the social work from past to present.

In the final chapter of this thesis is being examined by using research, whether the inhabitants of the Center moved forward in any of observed parts – such as employment integration, selfcare (fitment a hygiene), eating and accommodation during five years gap. That chapter is realized by using qualitative research through uninvolved observation and document analysis